

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 7 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Četrtek, 1. junij 2017 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve vpisujte z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

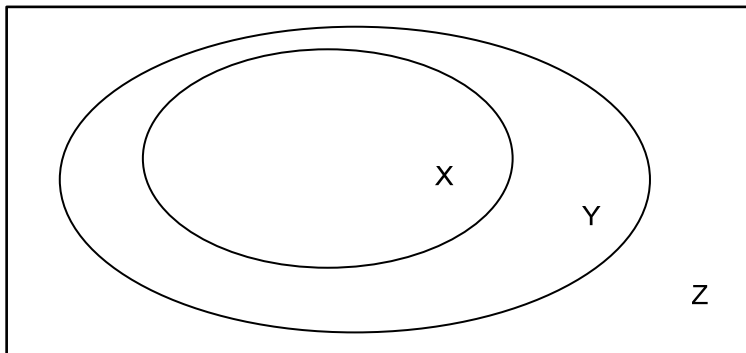
Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

1. Za potrebe je značilno, da
  - A jih ljudje lahko v celoti zadovoljijo z razmeroma majhno količino nujnih življenjskih potrebščin.
  - B so v bistvu neomejene, ker se s tehnološkim napredkom povečuje njihov obseg in raznovrstnost, hkrati pa nastajajo nove potrebe.
  - C ljudje za njihovo zadovoljitev potrebujejo točno določene dobrine, zato ni mogoče izbirati načina njihovega zadovoljevanja.
  - D jih ljudje s primerno količino dobrin zadovoljijo za sorazmerno dolgo obdobje.

2. Slika prikazuje razmerje med dobrinami, proizvodi in blagom.

Na sliki predstavlja

- A Z blago, Y dobrine in X proizvode.
  - B Z dobrine, Y blago in X proizvode.
  - C Z dobrine, Y proizvode in X blago.
  - D Z proizvode, Y blago in X dobrine.
-
3. V preglednici je prikazana celotna koristnost orehovih rogljičev.

Količina rogljičev	0	1	2	3	4	5	6
Celotna koristnost	0	6	10	13	15	16	16

Mejna koristnost četrtega rogljiča je

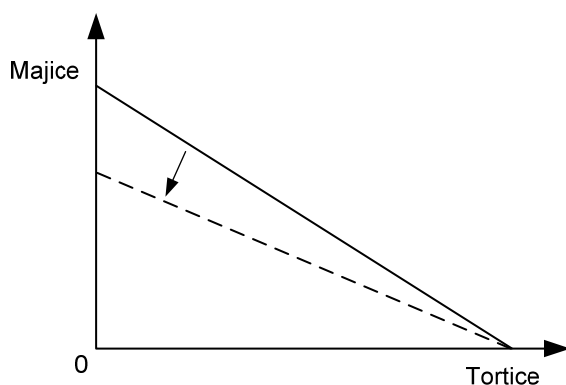
- A 1.
- B 2.
- C 3.
- D 4.

4. Alternativni strošek nakupa

- A je žrtvovana količina ene dobrine, ki se ji potrošnik odpove zaradi nakupa dodatne enote druge dobrine, in se spreminja glede na razpoložljivi dohodek.
- B je žrtvovana količina ene dobrine, ki se ji potrošnik odpove zaradi nakupa dodatne enote druge dobrine, se ne spreminja in je odvisen od razmerja med cenama obeh dobrin.
- C je del razpoložljivega dohodka, ki ga potrošnik porabi za nakup druge dobrine, in se povečuje sorazmerno s povečanjem nakupa te dobrine.
- D je del razpoložljivega dohodka, ki ga potrošnik porabi za nakup prve dobrine, in se zmanjšuje sorazmerno z zmanjševanjem nakupa druge dobrine.

5. Slika prikazuje premico Alenkinih alternativnih možnosti potrošnje majic in tortic.

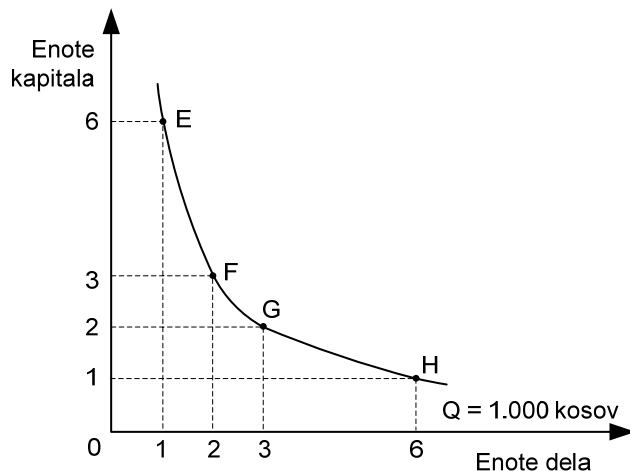

Vrisani premik premice cene je posledica

- A znižanja Alenkinoga dohodka, ki zato kupuje več majic kakor tortic.
  - B znižanja cene majice in nespremenjene cene tortice.
  - C zvišanja cene majice in znižanja cene tortice.
  - D zvišanja cene majice in nespremenjene cene tortice.
6. Vzporeden premik transformacijske krivulje navzdol (navznoter) je posledica
- A povečanja števila prebivalcev in s tem potreb po hrani in oblekah.
  - B enakomernega zvišanja cen hrane in obleke.
  - C enakomernega zvišanja cen proizvodnih dejavnikov, ki se uporabljajo v proizvodnji hrane in obleke.
  - D zmanjšanja razpoložljive količine proizvodnih dejavnikov, ki se uporabljajo v proizvodnji hrane in obleke, zaradi velike naravne nesreče.

7. Slika prikazuje izokvanto z možnimi kombinacijami dela in kapitala pri proizvodnji 10.000 kosov izdelkov za gospodinjstvo. S to proizvodnjo se ukvarja tudi podjetje Leli, d. o. o.

V letu 2016 je cena ene enote dela znašala 1.500 EUR, 1 enote kapitala pa 5.000 EUR.

Z analizo podatkov ugotovimo, da je za podjetje Leli, d. o. o.,

- A najugodnejša kombinacija E, ker mu omogoča proizvodnjo z najnižjimi stroški.
  - B z vidika proizvodnih stroškov najugodnejša kombinacija F.
  - C najugodnejša kombinacija G, ker so stroški dela bistveno nižji od stroškov kapitala.
  - D z vidika stroškov najugodnejša kombinacija H, saj mu zagotavlja proizvodnjo z najnižjimi stroški.
8. V podjetju Igla, d. d., ki se ukvarja s šivanjem oblačil, izkoriščajo prednosti množične proizvodnje oz. ekonomijo obsega. To pomeni, da
- A se z večanjem obsega proizvodnje znižujejo stroški proizvodnje na izdelek (oblačilo).
  - B se z večanjem obsega proizvodnje zvišujejo povprečni stalni in spremenljivi stroški, čeprav podjetje Igla, d. d., uveljavlja različne rabate in pocenitve pri nakupu surovin.
  - C ima podjetje Igla, d. d., že samo zaradi večjega obsega vloženega kapitala visoko profitno mero.
  - D podjetju Igla, d. d., s subvencijami pomaga država, zato da ga zaščiti pred tujo konkurenco.
9. Razmerje med vrednostjo proizvedenih izdelkov in številom zaposlenih izraža obrazec za izračun
- A tehnične opremljenosti dela.
  - B ekonomičnosti (gospodarnosti) poslovanja.
  - C produktivnosti dela.
  - D rentabilnosti (donosnosti) poslovanja.

10. Preglednica prikazuje celotne stroške podjetnice Ele Muc, s. p., pri proizvodnji izdelkov za vrt.

Količina izdelkov	Celotni stroški (TC) EUR
0	1.000
1	1.600
2	2.600
3	3.880
4	5.550
5	7.300

Z analizo podatkov lahko ugotovimo, da so **povprečni variabilni (spremenljivi) stroški** treh proizvedenih izdelkov znašali

- A 960 EUR.
- B 1.280 EUR.
- C 1.293,33 EUR.
- D 2.880 EUR.

11. Trg potrošnih dobrin opredelimo kot

- A koordinacijski mehanizem, v katerem gospodinjstva ponujajo prihranke, podjetja pa po njih povprašujejo.
- B območje, na katerem le velika podjetja prodajajo kapitalne dobrine, namenjene majhnim podjetjem.
- C prostor, v katerem se srečujeta ponudnik in povpraševalec, da po določeni ceni zamenjata blago.
- D le virtualni prostor, v katerem poteka menjava med domačo in tujo valuto.

12. Alokativna funkcija trga se uresničuje

- A z nagrajevanjem uspešnih podjetnikov z dobičkom in kaznovanjem neuspešnih z izgubo.
- B z razporejanjem dohodka podjetij in gospodinjstev glede na njihov prispevek k proizvodnji.
- C z nadziranjem ekonomske moči posameznih podjetij na trgu.
- D s preusmerjanjem proizvodnih dejavnikov v proizvodnjo blaga, po katerem kupci najbolj povprašujejo.

13. Stopnjo tržne konkurence določajo ti dejavniki:

- A popolna konkurenca, monopolistična konkurenca, oligopol in monopol.
- B število kupcev in prodajalcev, stopnja razlikovanja blaga, stopnja mobilnosti proizvodnih dejavnikov in racionalnost ravnanja tržnih osebkov.
- C število kupcev in prodajalcev, stopnja razlikovanja blaga in stopnja mobilnosti proizvodnih dejavnikov.
- D podjetja, gospodinjstva, trg proizvodnih dejavnikov ter trg potrošnih dobrin in storitev.

14. Med objektivne dejavnike povpraševanja uvrščamo
- A denarni dohodek potrošnika in cene dobrin.
  - B želje, okuse, potrebe in navade potrošnikov.
  - C pričakovanja o gibanju cen v prihodnje in potrebe potrošnikov.
  - D število prebivalstva in navade potrošnikov.
15. Splošni zakon povpraševanja pove, da
- A so kupci pripravljene kupiti pri višji ceni več blaga.
  - B se obseg povpraševanja spreminja v isti smeri kakor cena blaga, ceteris paribus.
  - C kupci pogosto ravnajo neracionalno pri nakupu blaga.
  - D se ob nespremenjenih okoliščinah obseg povpraševanja na danem trgu in v danem obdobju spreminja v nasprotni smeri, kot se spreminja cena tega blaga.
16. Lokalni proizvajalci na trgu ponujajo potrošne dobrine. Če se potrošnikom poveča denarni dohodek, se bo
- A povečal obseg povpraševanja po potrošnih dobrinah.
  - B zmanjšal obseg ponudbe potrošnih dobrin.
  - C povečalo povpraševanje po potrošnih dobrinah.
  - D zmanjšala ponudba potrošnih dobrin.
17. Jadralni klub organizira tečaje za voditelje čolnov. Lani je po ceni 280 EUR ponudil 45 tečajev za voditelje čolnov. Letos se je cena tečaja znižala na 250 EUR, po kateri ponujajo le 40 tečajev. Koeficient cenovne elastičnosti ponudbe tečaja za voditelje čolna je
- A $-0,99$.
  - B $-0,03$.
  - C $0,02$.
  - D $1,04$.
18. Podjetnik ponuja na trgu blago A. S tržno raziskavo je ugotovil, da je povpraševanje po njegovem blagu cenovno elastično. Vrednost koeficienta cenovne elastičnosti povpraševanja po blagu A znaša $\eta = 1,5$. Letos aprila je prodal 800 kosov blaga A po ceni 400 EUR za kos. V maju je ceno zvišal za 25 %.
- Z analizo podatkov ugotovimo, da
- A se bo celotni prihodek zmanjšal.
  - B bo celotni prihodek ostal nespremenjen.
  - C se bo celotni prihodek povečal.
  - D se bo povečala produktivnost dela.

19. Posledica presežne ponudbe naftnih derivatov na trgu bo
- A zvišanje cene naftnih derivatov in nastanek inflacije.
  - B konkurenca med kupci za naftne derivate in zvišanje cene nafte.
  - C konkurenca med ponudniki in znižanje cene naftnih derivatov.
  - D državni poseg na trg naftnih derivatov z določitvijo maksimalne cene.
20. Dobrini X in Y sta komplementarni, dobrini Y in Z pa sta substituta. Če se na trgu zviša ravnotežna cena dobrine Y, se bo
- A zmanjšal obseg povpraševanja po dobrini X.
  - B zmanjšal obseg ponudbe dobrine Y.
  - C povečal obseg povpraševanja po dobrini Y.
  - D povečalo povpraševanje po dobrini Z.
21. Reproductivna funkcija deleža, ki ga posameznik prejme v razdelitvi,
- A zagotavlja primeren obstoj producentov in njihovih družin.
  - B omogoča vsaj enostavno reprodukcijo v proizvodnem procesu.
  - C omogoča reprodukcijo v proizvodnji iztrošenih proizvodnih dejavnikov.
  - D zagotavlja, da so deleži premosorazmerni s prispevki posameznikov v reprodukciji.
22. Podjetnik Marko, ki je lastnik trgovine s smučarsko opremo, načrtuje odprtje nove trgovine v Kranjski Gori. Za obnovo prostora in opremo trgovine potrebuje 25.000 EUR kapitala. Ima 10.000 EUR prihrankov, preostanek si namerava izposoditi. Prijatelj mu je za obresti v višini 1.000 EUR pripravljen posoditi manjkajoči znesek za eno leto. Marko ugotavlja, da je zanj
- A ugodnejša ponudba Banke, ki mu je pripravljena isti znesek posoditi za eno leto s 7-odstotno obrestno mero.
  - B ponudba prijatelja ugodnejša, saj zahteva Podjetniški sklad za enoletno posojilo 15.000 EUR kar 6,6-odstotno obrestno mero.
  - C ugodnejša ponudba fundacije Mladi podjetnik, ki bi mu manjkajoči znesek posodila za eno leto s 6,5-odstotno obrestno mero.
  - D bolje, da si denar sposodi od prijatelja, saj je njegova ponudba za 60 EUR ugodnejša od ponudbe Hranilnice, ki bi mu odobrila enoletno posojilo manjkajočega zneska po 6,55-odstotni obrestni meri.

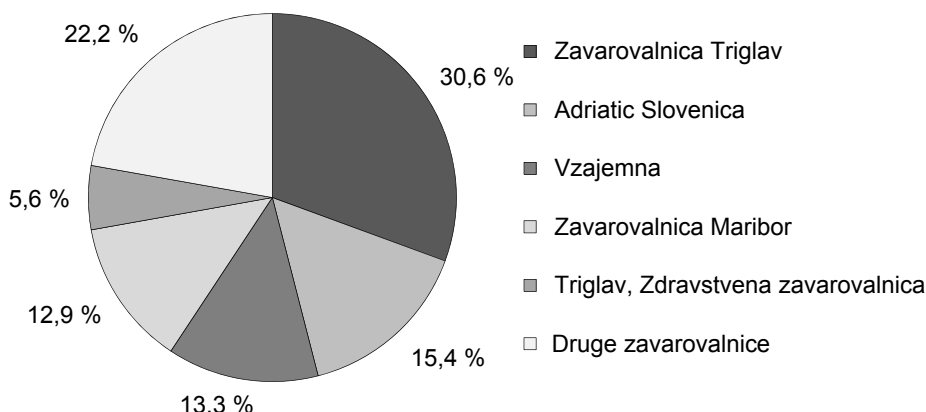

23. Dohodnino uvrščamo med
- A proporcionalne davke, saj je davčna stopnja za vse enaka.
  - B progresivne davke, saj je obdavčitev dohodkov v Sloveniji izrazito progresivna.
  - C davke na dodano vrednost, ki jih plačujemo vsi ne glede na višino dohodka.
  - D trošarine, za katere velja, da jih plačamo le, če izdelek oziroma storitev kupimo.
24. Žiga je del žepnine porabil za nakup šopka tulipanov na mestni tržnici. Denar je pri tem opravil funkcijo
- A plačilnega sredstva.
  - B menjalnega posrednika.
  - C kreditnega denarja.
  - D merilca vrednosti.
25. Do deflacije pride, ker
- A so kupni skladi premajhni, da bi kupili vse ponujeno blago po dosedanjih cenah.
  - B se del detezavriranega denarja vrne v obtok.
  - C se poruši razmerje med kupnimi in blagovnimi skladi, kar povzroči pritisk na zvišanje splošne ravni cen.
  - D se nepričakovano pojavijo na trgu povpraševalci s prihranki in povečajo svoje nakupe.
26. Vrednostne listine, ki dajejo poleg izplačila glavnice v določenem obdobju še fiksen donos, so
- A prednostne delnice.
  - B navadne delnice.
  - C dividende.
  - D obveznice.
27. Janko, Mirko in Vinko, uspešni samostojni podjetniki v gradbeni dejavnosti, so se odločili združiti svoja podjetja v večjo in na trgu konkurenčnejšo družbo Gradbeniki, d. d. Primer ilustrira proces
- A centralizacije kapitala.
  - B koncentracije kapitala.
  - C kartelnega povezovanja.
  - D nastajanja notranjega podjetništva.

28. Slika prikazuje tržni delež klasičnih zavarovalnic v Sloveniji v letu 2014.

(Vir: Slovensko zavarovalniško združenje. Povzeto po <http://letnoporocilo2014.triglav.eu/poslovanje/poslovanje-skupine-triglav>. Pridobljeno: 25. 5. 2016.)

Iz podatkov sklepamo, da je bila v tem letu na trgu klasičnih zavarovalnic

- A popolna konkurenca zaradi sorazmerno velikega števila ponudnikov glede na velikost slovenskega trga.
  - B monopolistična konkurenca, saj je prevladovalo le nekaj močnih zavarovalnic z uveljavljenimi blagovnimi znamkami.
  - C monopolna konkurenca z dominantnim podjetjem, ki ima 30,6-odstotni tržni delež.
  - D oligopolna konkurenca, ki se kaže v omejenem številu ponudnikov.
29. Z internacionalizacijo kapitalistične proizvodnje se razvijajo mednarodne bančne in finančne institucije,
- A saj blagovni tokovi ne morejo potekati brez finančnih transakcij.
  - B ki morajo zagotavljati potrebno količino denarja v obtoku.
  - C ki zagotavljajo le nemoteno poslovanje svojih poslovalnic širom po svetu.
  - D ki z izdajanjem odprtokodnega denarja, kot je bitcoin, pospešujejo mednarodno menjavo.
30. O »dualni gospodarski strukturi« govorimo takrat, kadar
- A se pojavlja neekvivalentna menjava, saj so cene surovin in kmetijskih pridelkov, ki jih izvažajo predvsem države v razvoju, v primerjavi s cenami industrijskih izdelkov, ki jih izvažajo razvite države, višje.
  - B lahko zaradi monopolnega položaja v nekaterih proizvodnjah razvite države določajo cene na svetovnem trgu in si prisvajajo ekstradobičke.
  - C nastaja v številnih državah v razvoju velik razkorak med tehnološko razvito proizvodnjo v podružnicah transnacionalnih korporacij ter majhnimi lokalnimi podjetji in celo še naturalno proizvodnjo.
  - D se povezuje interes velikega kapitala, zlasti iz vojaške industrije in dela državnega aparata.

31. V preglednici so prikazani statistični podatki o ustvarjenem BDP države Garnije v letu 2015 po posameznih kategorijah.

Kategorija izdatkov	Vrednost v milijonih EUR
Potrošni izdatki	59.400
Državni izdatki	22.086
Bruto naložbe	24.040
Izvoz	68.920
Uvoz	69.520

Po metodi izdatkov je BDP Garnije v letu 2015 znašal

- A 104.926 milijonov EUR.
  - B 106.126 milijonov EUR.
  - C 174.446 milijonov EUR.
  - D 243.966 milijonov EUR.
32. Stopnjo selitvenega (migracijskega) salda izračunamo tako, da
- A od števila priseljenih odštejemo število odseljenih in pomnožimo s 100.
  - B od števila odseljenih odštejemo število priseljenih in pomnožimo s 1.000.
  - C od stopnje priselitev odštejemo stopnjo odselitev.
  - D od števila odseljenih odštejemo število priseljenih, delimo s številom prebivalstva in pomnožimo s 1.000.
33. V preglednici so prikazani nekateri statistični podatki o prebivalstvu države Tartanije v letu 2015.

Število prebivalcev	4.600.000 oseb
Število aktivnih prebivalcev	2.400.000 oseb
Število vzdrževanih oseb	920.000 oseb
Število zaposlenih	2.232.000 oseb
Stopnja brezposelnosti	8,5 %

Z analizo podatkov lahko ugotovimo, da je bilo v letu 2015 v Tartaniji brezposelnih

- A 187.850 oseb.
- B 204.000 oseb.
- C 267.920 oseb.
- D 391.000 oseb.

34. Med tekoče javnofinančne odhodke štejemo
- A plače in druge izdatke zaposlenim, izdatke za blago in storitve, socialne transferje in subvencije podjetjem.
  - B plače in druge izdatke zaposlenim, prispevke delodajalcev za socialno varnost, pokojnine, boleznine in sredstva za nakup blagovnih rezerv.
  - C plače in druge izdatke zaposlenim, prispevke delodajalcev za socialno varnost, vse izdatke za blago in storitve, socialne transferje in sredstva rezerv.
  - D plače in druge izdatke zaposlenim, prispevke delodajalcev za socialno varnost in izdatke za blago in storitve.
35. Država Salicija je v letu 2016 zvišala stopnjo DDV z 22 % na 24 %.
- Ugotovimo lahko, da gre za ukrep
- A denarne politike, s katerim želi država omejiti osebno in javno potrošnjo ter s tem znižati stopnjo inflacije.
  - B fiskalne politike, s katerim želi država povečati proračunske prihodke.
  - C cenovne politike, s katerim želi država uskladiti cene domačih ponudnikov s cenami uvoženega blaga.
  - D zunanjetrgovinske politike, s katerim želi država zaščititi domače ponudnike pred tujo konkurenco.
36. V državi Kataniji potrebujejo za proizvodnjo enega kolesa 5 ur, za proizvodnjo avtomobila pa 50 ur, medtem ko v sosednji državi Meloniji potrebujejo za proizvodnjo enega kolesa 4 ure, za proizvodnjo avtomobila pa 30 ur.
- Po teoriji primerjalnih prednosti naj se
- A Katanija specializira za proizvodnjo koles, Melonija pa za proizvodnjo avtomobilov.
  - B kolesa in avtomobili proizvajajo v Kataniji, Melonija pa naj obe dobrini uvaža.
  - C Melonija specializira za proizvodnjo koles, Katanija pa za proizvodnjo avtomobilov.
  - D kolesa in avtomobili proizvajajo v Meloniji, Katanija pa naj uvaža le kolesa.
37. V plačilni bilanci Slovenije so zajeta
- A samo izplačila, ki jih prebivalci Slovenije plačajo tujcem.
  - B samo plačila, povezana z izvozom in uvozom blaga Slovenije s tujino.
  - C nihanja uravnavano drsečega deviznega tečaja evra.
  - D vsa plačila, ki gredo legalno čez državno mejo v določenem obdobju.

38. V preglednici so podatki o zadolženosti Slovenije v letu 2015.

Vrsta podatka	Vrednost v mio. EUR
Izvoz blaga in storitev	30.038
Uvoz blaga in storitev	26.356
Servisirani dolg	4.632

(Vir: Banka Slovenije in Ministrstvo za finance. Pridobljeno: 15. 5. 2016.)

Delež servisiranja dolga Slovenije v letu 2015 je znašal

- A 14,3 %.
  - B 15,4 %.
  - C 19,2 %.
  - D 46,2 %.
39. Pri prijaznem prevzemu večje in močnejše podjetje
- A poveže svojo gospodarsko dejavnost z mikropodjetjem, ki še ni ustanovljeno.
  - B predlaga prisilno poravnavo manjšega podjetja v finančnih težavah, ki ni sposobno poravnati vseh svojih obveznosti, čeprav se neučinkovit menedžment manjšega podjetja s tem ne strinja.
  - C prevzame finančno šibkejše in manjše podjetje, menedžmenta obeh podjetij pa prevzem podpirata.
  - D prevzame podjetje v poslovnih težavah in mu pomaga izpeljati stečajni postopek.
40. Znotraj Evropske unije so sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj namenjena
- A investicijam, ki ohranjajo in povečujejo število delovnih mest, lokalnim razvojnim projektom, infrastrukturnim projektom ter pomoči malim in srednje velikim podjetjem v manj razvitih regijah.
  - B izboljšanju konkurenčnosti kmetijstva, gozdarstva in okolja ter doseganju višje kakovosti življenja na podeželju v najmanj razvitih regijah.
  - C financiranju prometne infrastrukture najmanj razvitih držav, katerih BDP na prebivalca, merjen po standardih kupne moči, znaša manj kot 90 odstotkov povprečja EU.
  - D boju proti brezposelnosti, poklicnemu izobraževanju in prekvalifikaciji delavcev v regiji.

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

